

Skrivet av Benny Holmberg 2011-06-07 kl. 00:00

PRINT

Lotta Lotass Fjärrskrift- återvändsgränd eller befrielse?

Essäer - Litteratur

Lotta Lotass nya bokutgåva är en telexremsa som getts namnet Fjärrskrift och som består av en exklusiv upplaga på 100 ex av ett telexband där förlaget Drucksache också filmat remsan när den prosapoetiska texten dunkar fram och givit intresserade möjlighet att läsa den inspelade upptagningen upplagd på länk. Premiären skedde på biografen Zita i Stockholm den 25 maj. Det är en femtio meter lång textremsa utskriven på en fjärrutskrivare anno 1940-tal. Denna genrekrossande Lotassutgåva är helt i linje med hennes tidigare text- och formexperiment. Den är genreöverskridande, formkorsande för att inte säga formkrossande.

"Fjärran nu invid den klippan mot vilken vågorna säger alla vågor alla vågor bryts likt glas i skira stycken fjärran nu vid yttre randen längs vilken det frusna havet stilla där i stycken mot den branta stranden invid kanten längs med vilken linjerna drar bort i fjärran..."

Lotta Lotass

Så smattrar texten på. Det är en vilsen kommunikation som innan den fångas upp har färdats genom eviga tider och oändliga geografier, genom isblock och urberg. Det är ett budskap som är bottenfruset i sitt ursprung i ett ödsligt avlägset islandskap och vars andemening tycks härröra djupt ned ur istiders ödsligaste tidlösheter. Ett existentiellt nödrop.

"jämnloppande orden säger färdas hastigt genom diset säger stilla allt som orden bringar till den strand där vågorna icke går i kras invid den yttre randen där källsprånget sitter fäst..."

Det är ett nödrop från en expedition som gått under borta i avlägsna islandskap och fallit till botten i de sista möjligheternas hisnande schakt. Det är ett rop som skallar från oändligheten, från de sista önskingarnas tankedepåer, inifrån urbergets stummaste språklöshet. Ett rop från en existens i kris, en existerande kultur i kvav. En hjälplöshetens återvändsgränd och bistra undergång.

"...se ridån höja sig över diset töcken skiret alla orden fraser hör det stilla hör det alla ord som säger färdas säger skildrar dimman misten frosten isens spegling se de stilla orden säger färdas sänder strimmor längder se en väg lagd över vattnets yta syns som stråk av putsning syns i åldrat mörknat svartnat silver en väg som ett band av glans spänt in mot ett avlägset ljus ett fjärran stilla skymmel som nu fäster vid vår tunga stråva stäv som bryter isen dröjer fjärran där en silvrig frostnad dimma döljer randen ..."

Det är ett förlupet meddelande, en nödrop i form av en språklig abstraktion från språkföbistringens sista uppgivenhet.

Och det är en språklig uppvisning, med ett skummande textflöde fyllt av verbal lekfullhet som bitvis glänser hisnande med sin språkliga fantasi där nyskapande sekvenser blandas med näst intill enerverande upprepningar och banaliteter och direkta tröttsamheter.

Det är en prosapoetisk dikt som sprutar fram via en telexremsa som ett textflöde från en svunnen urtid. Ett kommunikationsförsök från en plats någonstans långt bortom och för längesedan. Det är ett rop till oss i nutiden från ett geografiskt avlägset och tidsmässigt förgånget ismassiv. Ett islandskap som får beteckna ödsligheten och otgrundligheten i vår existens och dess yttersta mening.

"...där det frusna havet bjuder tyngd där väg är fångsel börda motvörn väg som spjärnar bjuder vedermödor säger is är sten är klippor hållar tunga stycken säger skär ej mindre fast än granit än malmens ådror sänder strimmor av vakande berg av vit kristall rungande ljudande dånande brottstycken som välver stjalper faller sänder i dånande andetag där stenen sjunger ljuder klingar kantrar bryter där havet förliser skärvor splittror skarn spillror fragment som bildar köldbundna brutna delade mosaiker..."

Med detta textmassiv som smattras fram under sextiotre minuter på det femtio meter långa telexbandet lyckas Lotass skapa en stämning av ångestfylld längtan, bitter hågkomst och sorglig glömska på en och samma gång. Hon tar till ordvrängningar, nyskapelser och överflöd och till detta arbete bistår upprepningens verktyg.

Lotass låter i vanlig ordning läsaren skapa sitt eget avskrap av texten då orden inte löper enligt gängse eller tillerkända språkliga principer eller etablerade förklarings- eller intrigmodeller. Det är sekvenser av löpande ordprövningar och ordövningar för att inte säga ordbävningar, med begreppsglidningar och upprepningar och redan skrivna sekvensers ständiga återkomster i texten som skapar ett rop på hjälp kanske ur textflödets hotande drunkningsorgier alternativt som redovisar ett

motsatsvis sorgset stumhetstecken där orden trots dess överflöd och fantasifulla och finurliga variationer inte räcker till att uttrycka det som önskas. Med andra ord tenderar en genuin språklöshet att exponeras mitt i det tsunamiska ordflödet.

Texten blir stum och död och budskapet går förlorat.

En strävan till något urspråkligt finns. Till något som aldrig kan återfås och än mindre uppnås. Till något evigt förlorat. Existensens ursprunglighet, skapelsen jungfrulighet och allas vår gemensamma mänskliga barndom. En existentiell längtan efter besked "hemifrån skapelsen" tillbaka till något som kan liknas vid mänsklighetens ursprung som egentligen är det haltande kruxet i denna vår existens- Önskan om odödlighet och en vilja att för alltid få finnas i en evigt skyddad existens. Men mitt i detta redovisas en iskyla, en abstrakt otrygghet, en sorglig tanke tillbaka till övergrepp, till känslökylans blindhet, till en mänsklighetens irrationella och förrädiska övergivenhet där ondskan ständigt får stå vagga och lapa sin di.

Är denna text egentligen betydelseburen? Eller är den en chimär? En smattrande verbal återvändsgränd? Ett ordhopkok av ingen betydelse? En gravskrift över språkförbistringen ställd mot evigheten och dess ovisshet? En smattrande nonsenstext som illustration över bristen på kommunikation? En nutidens illustrativa språkspya? En författares slutgiltiga uppgivenhet och språkliga moras? Ett misslyckande?

Inledningen av det meddelande som kommer i fjärrskrift är placerad vid sitt geografiska ursprung som vid 'den klippa mot vilken alla vågor slås'...

Är det livet och dess omöjlighet?

När Lotta Lotass lämnade ut sin roman Den vita jorden bjöd hon in läsaren till ett medskapande. Där fanns ingen paginering. Där fanns ingen ordning på innehållet. Man fick gå lös på lösbladssystemet efter eget huvud. Här kunde kritikern ställa frågan: Vad menas? Ska jag skriva boken själv? Men sidorna som enskilda stycken var redan magistrerade av Lotass. Kunde då läsaren bidra? Var Lotass osäker på sitt budskap? Där gavs inga svar.

Lotass tycks ständigt i färd med att bryta upp de fasta regler som gäller för kommunikation genom ett utgivande av en bok, bladssystemet, sidoordningen, pagineringen etc. Egentligen inget nytt i vår tids medieutveckling med e-böcker, bloggar, mailkorrespondens och messandet och andra insteg eller avsteg till och från i mer eller mindre hel- eller halvlitterära former. Men också ett ifrågasättande av den moderna kommunikationens möjligheter, premisser och principer och i förlängningen dess omöjligheter och meningslösheter överhuvudtaget.

Samma Lotasskoncept gäller för Fjärrskrift. Lotass lämnar ut sitt kaos till läsaren som får läsa bäst han vill och hur han helst önskar mitt i hennes ordvillighet och skenbara betydelsvilsenhet.

I detta fall upplivar hon det gamla telexsystemet med denna smattrande remsa.

I tillverkningen och inspelningen där telegrafexperten Kåre Wallman stått för expertisen ljuder också telexsmattrandet som en pikant och realistisk ljudeffekt och stämningshöjare.

Man kan i alla betydelser beskriva Lotass som en gränslös författare där det mest gränslösa är hennes språkliga fantasi. Hon utlovar en sorts sprudlande språklighet som i Fjärrskrift nästan tumlar över sina egna ord och formuleringar i sin lust och lättsinnlighet över hur gärna hon önskar formulera sig.

I Fjärrskrift sprutar telexmeddelandet ut som från en smattrande språkmaskin hamrande sitt budskap i dunkande tidlöshet....ibland kan Lotass verka nästan hjälplös inför denna voluminöst flödande skapelseiver som brinner i henne och där

överflödet rinner över alla bräddar och krossar alla former... som brotten mot sidoangivelser, bokform, passform styckeindelning, lösbladssystem, telexremsa, telegrafi, etc etc...och sist och inte minst sina viktiga betydelser, sin mening, där denna hämningslösa nästan lösmynta språkfullheten tenderar att slutligen ge samma effekt som en total språklöshet. Betydelserna tar ut varandra och skriver över varandra och det slutar i att innehållet stummar, upphör och tystnad inträder. Det etableras en form av brist på förståelse, brist på kommunikation. En språklöshet mitt i det kommunikativa larmet. Är det en illustration av vår tid?

Lotass-språket i Fjärrskrift är ett försök till åkallan, ett rop från stumma klippor och frusna markers minnen. Lotta Lotass Fjärrskrift meddelar oss sitt avgrundsvrål från sitt infrusna meddelande bortom möjligheters och tankars längd. Det litterära projektet Fjärrskrift har en brutal konsekvens i sin exceptionalitet. Det är rumsligt tidsmässigt och formmässigt genrebrytande. Språkliga fynd gör man absolut i Fjärrskrift och de är både roliga och lustfyllda men också spektakulära. Alla dessa brott mot språkliga och genremässiga konventioner äger förhoppningen att skapa nytt och fördjupa och se bortom. Det är väl författarens i detta fall akademiledamoten Lotta Lotass strävan förhoppningsvis.

Det finns dock en dövörad principfasthet i Lotta Lotass författarskap. I en intervju i Svenska Dagbladet säger hon inför

Lotta Lotass Fjärrskrift www.drucksache.se

Lotta Lotass Fjärrskrift

www.drucksache.se

utgivningen av Fjärrskrift:

"- Jag är intresserad av hur form och innehåll samspelar. Inte bara textens egna formelement utan även hur den står i samklang med mediet. Med 'Fjärrskrift' var det särskilt spännande att pröva och se vad som hände med textens rytm och innehåll när den skrevs med tanke på en telexremsa,"/.../

"- Att jag inte har särskilt många läsare är jag helt medveten om, men det är inget jag tänker på när jag jobbar med olika idéer. Om jag skulle ha försäljningssiffror i huvudet så vore det ganska olyckligt"

Och Fjärrskrift? Vad är detta då? En uppvisning i fantasiöshet? Ett drift med det litterära? Ett allvarligt experiment och försök som bär patetikens alla kännetecken? En författare kommen på villovägar?

Flera av Lotta Lotass senaste litterära uttryck har ett gemensamt motiv, det ödsliga det gigantiska/storslagna, det långväga, det kommunikativa, det stumma och det avgrundsdjupa.

Fjärrskift presenteras som ett ordflöde som reser med en telegramremsa från en existens långt bortom och når vår nutid i smattrande sekvenser. Den är skriven som ett kontaktförsök från en avlägsen planet, ett kargt landskap, en bottenfrusen tillvaro, helt enkelt en avlägsnare existens.

Lotass försök skapar motsägelsefulla effekter som framhäver språklösheten och den fatala bristen på kommunikation trots sitt ordflöde- en apostrofering till vår tids alla kommunikationstekniska bländverk:

*"...mot den klippa alla vågor bryts
skira stycken, fjärran
det frusna havet längs yttre randen
i fjärran
säger allt som orden bringar
till den strand där vågor inte går i kras..."*

Benny Holmberg

Författare: Lotta Lotass

Titel: Fjärrskrift

Förlag: Drucksache

Utgivningsdatum: 2011.05.25

Format: remsa, ca 5000×10 mm; låda, 115×155×15 mm

Upplaga: 100 ex.

ISBN 978-91-978913-2-5

<http://www.drucksache.se/fjarrskrift.html>

[< Föregående](#)

[Nästa >](#)

Like

Be the first of your friends to like this.